

Replik: Därför vill vi ta bort meritpoängen

Svenska Dagbladet den 4 september 2025

En invändning mot betygsutredningens förslag (SOU 2025:18) om nytt betygssystem är att det riskerar att leda till att färre kommer att läsa moderna språk och matematik på mer avancerad nivå. Skälet som anges är att det enligt förslaget inte går att få extra meritpoäng för att läsa språk eller matematik utöver det som krävs för behörighet till sökt utbildning. Invändningen framförs av gymnasieläraren Carl Lindén på SvD Debatt 25/8.

Denna tänkbara konsekvens ägnas stort utrymme i betänkandet och vi landade i att extra meritpoäng inte är en framkomlig väg. I kombination med resten av vårt system skulle det skulle innebära att två parallella meritvärdesskalor där den ena har en högre maxpoäng än den andra. De tunga remissinstanserna är också positiva till att meritpoängsmöjligheten tas bort.

Här kan tilläggas att de upp till 2,5 extra meritpoäng som man i dag kan få är oberoende av vilket betyg som erhålls på de extra kurserna. Det räcker således med ett E för att få poängen. De extra kurserna riskerar då snarare att bli något som många känner sig tvungna att välja för att få ett konkurrenskraftigt meritvärde, snarare än att de gör det för att få fördjupade kunskaper.

Jag ser två möjliga lösningar för den som ser detta som ett större problem – men först behöver regeringen låta utvärdera huruvida systemet med meritpoäng har varit effektivt för att uppnå samhälllig nytta av språkkunskaper och vilka eventuella bi-/följdeffekter det har fått. Om man finner att systemet fått betydande positiva effekter för kunskapsnivå och kompetensförsörjning är det enklaste att göra det obligatoriskt med ytterligare ett språk i åk 6–9.

Å andra sidan är det kanske inte rimligt att tvinga alla elever att läsa ännu ett språk. Då bör något annat erbjudas i stället. Innan reformerna i mitten på 1990-talet fick de elever som inte ville läsa ett främmande språk utöver engelska vanligtvis läsa extra engelska, svenska eller matematik, ibland under benämningen "allmän studieorientering" eller liknande. Det skulle kunna vara en möjlig väg.

Samtidigt gäller det att inte tappa den grundläggande frågan ur sikte. Om det till exempel anses viktigt att befolkningen talar fler språk bör det göras till en del av utbildningen. Men om regering och riksdag vill ha en gymnasieskola med fria kursval, då bör valen verkligen vara fria och inte manipuleras med hjälp av "lockpriser".

Magnus Henrekson